

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. se pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati fr.-nko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2.—

Za reklamne novice, pojasnila, poslana, raspise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštneine še 50 K.

Telefon uredništva št. 212.

Za oglasila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 : 50 za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/3

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje se proste poštnine

UČIT. TOVARIŠ.

Še za Družbo!

Vi, ki ste bili stebri Ciril Metodove Družbe; vi, ki ste nosili idejo narodne obrambe med narod; vi, ki ste rešili tisoče in tisoče naše dece iz žrela potujčevanja — kje ste? Še živite, še delujete, a vaše agilno delo se je obrnilo drugam!

Ali Družbe ni več, ali več ne deluje? Še deluje! a pred njeno delo je padel železen zastor, ki nam zakriva njeno delovanje. Prišel bo pa dan, ko se bo dvignil ta zastor in mi bomo videli na pozornici sad njenega dela, ki bo večje in važnejše od preteklega, a tudi zvezano s še večjimi žrtvami!

Dohodki Družbe so se pa po prevratu sila zmanjšali, dasi so se njeni izdatki ogromno povečali in je vedno več rok, ki se stezajo do nje po pomoč in vedno več src, ki so potrebna njene pomoči.

Narod misli, da je sedaj delo Družbe končano, ko smo osvobodeni in je dolžnost države, nositi sedaj breme narodne obrambe, da ohranimo naš element izven mej pri narodni zavesti. Popolnoma napačno je to mnenje, ker so državi bolj vezane roke kot Družbi. — Družba nam je neobhodno potrebna!

To je treba narodu pojasniti!

Poživeti je potreba za to zopet delovanje Ciril Metodovih podružnic in tudi z nabiralniki zopet na dan!

Delovanje Družbe nam bo potrebno še desetletja, zato je potreba vzgojiti tudi nov naraščaj narodno - obrambnih delavcev. Vzgojiti jih moramo, da bodo polni zavesti prinesli novega življenja našim narodno - obrambnim društvom. In najlepša prilika za to se nam nudi v šoli!

Pred seboj imamo kopo nežnih src, katere treba vzgajati v narodno zavedne domoljube. Zlasti v nekatere šole je pa vstopilo mnogo dece, katero je poglodal kruto sovraštvo in pohlep po naši lepi zemlji z njihove rodne grude. Vzgojimo jih v Janičarje! Že pri pogledu na te malčke se spomnimo nehoti, da so in bi

imeli v svojem rojstnem kraju dovolj prilike izobraževati se, spomnimo se pa tudi one Družbe, ki je že dolgo dobo delovala na spornih mejah z probudo našega naroda. Komur je pri srcu naša mladina in se je zanimal za njeno izobrazbo, se bo dobro spomnil, kaj je storila Družba sv. Cirila in Metoda s svojimi šolami tam, kjer je pretela pohlepna tujčeva roka, da nam iztrga iz naročja našo mladino.

In ta Družba ima danes vršiti to vzvišeno nalogo še v velikq večji meri. Vsak pa ve, da potrebuje zato ogromnih sredstev.

Ali bi ji ne mogli pomagati?

Ali bi ne mogli navajati naše mladine, da spoznava in občuduje železno energijo te Družbe, katera nam je reševala iz povodnji nemške in italijanske pohlepnosti našo zemljo, našo deco, našo bodočnost? Ali ne bo rodila ta hvaležnost misli da je potreba to kulturno ognjišče podpirati z vsemi silami?

Kaj bi ne moglo voditi učiteljstvo zbirki v Družbi sv. Cirila in Metoda?

Po priliki znamk. Silno veselje imajo otroci s tem zlasti danes, ko kroži toliko raznih vrst znamk, bodisi naših kot tujih. S spretno besedo doseže učitelj lahko vsaj lep uspeh.

S kako vneto otroci zbirajo! Kako se jim iskre oči, ko donajajo znamke: »Za Družbo!«

Vzgoja za narodno - obrambno delo je še več vredna od znamk!

Redkeje se dobi štanioljni papir, a kjer je mogoče, naj bi birali in tega.

Rabite v šoli »Ciril-Methodove« svinčnike in drugo!

Tako bomo vzgajali deco v ljubezni in hvaležnosti do one Družbe, ki ni in ne bo pozabila onih naših dragih, katere oklepa tujčevo zatiranje; vzgojili bomo rodove, ki bodo še iskreneje vzljubili to našo leno zemljo, in bodo nosili v sebi ter znali vcepiti tudi drugim čut dolžnosti, kadar jih zove domovina.

Storili bomo svojo — dolžnost!

Naše delo.

Človek, ki dela vestno in pošteno in z ljubeznijo, je ponosen na svoje delo. Zaveda se, da je ustvarjal s sokom svoje mladosti, z zanosom svojih misli.

A težko je življenje poštenega človeka, osobito, če je za nameček še ponosen na svoje poštenje! Zakaj vsi, ki mu niso enaki v teh dveh kočljivih lastnostih — in teh je mnogo! — vsi se zbežijo, da ga sodijo in tepejo zaradi njih.

Tako se je zgodilo tudi nam. Delali smo vestno in pošteno in z ljubeznijo za narod in domovino. Vse, kar je bilo najboljšega v nas, smo položili v svoje delo, v deco. In pri vsem tem še nismo bili preveč ponosni; komaj na dnu duše, v tistem veselju, se je skromno skrivala naš ponos. Pripomogli smo, da se je skupno delo — osvobodjenje naroda in domovine — srečno dovršilo.

A čujte in strmite! Komaj da smo se dodobrega oddehnili od mōre, ki nas je tlačila stoletja in smo si napolnili pljuča s čistim, svobodnim zrakom, da bi z novimi silami in še z večjim veseljem nadaljevali svoje delo, glejte, prišli so ne pričakovano — sodniki, da sodijo nas in naše delo. Saj ste vsi čitali in čitate njihove sodbe in obsodbe! Različne stranke so se zedinile da nas sodijo in oblatijo.

Nikakor se mi ne zdi vredno zbirati in pobirati puščice, ki nas niso niti zalele, niti ranile, niti nam zagrenile veselja do dela tako, da bi se čutili dolžne izpremeniti smernice, po katerih smo oprezno stopali v prejšnjih težkih časih in po katerih ponosno stopamo sedaj, ko nam sije solnce svobode.

Toda živo se zavedamo vzvišenosti in resnobe in težkosti svojega dela, zato ga ne pustimo skruniti od nikogar! Zavedamo se, da nam izročajo starši različne misljenja svojo lastno kri, svoje otroke, da iz njih ustvarimo ljudi mehkega srca, a poštenega mišljenja in po resnici hrepenečeva duha! Vemo, da nam domovina izroča zrnje svoje sreče in blaginje. Vemo, da imamo pred sabo komaj vzklili rod človeštva, ki bo moral trpeti enake bridkosti in krivice, kakor vsi nešteti pred njim; in tudi na to ga moramo s previdno besedo pripraviti.

Vsega tega se zavedamo in po tej naši zavesti je prikrojen načrt našega dela.

Vsak človek vzljubi delo, ki ga opravlja dalje časa, pa če je njegovo delo še tako težavno in naporno. A kako bi ne vzljubili mi dece, ki nam je izročena? — Stopiš v šolsko sobo: same žive, zvedave oči, usta na smeh, srce pri igračah, a misli dobra polovica doma,

Naše draginjske doklade.

Narodni poslanec, prof. Reisner, pri naša v »Našem Glasu« o tem poročilo, iz katerega posnemamo sledeče:

Na sestankih v Mariboru, Celju, Kranju in Kočevju sem obrazložil novi načrt in pojasnil vse težkoče, zakaj se celo »uradniško vprašanje« tako počasi razvija.

V tem času je bil zakonski načrt v pododborih in komisijah v fin. min. vsestransko predelan. Če bi bilo treba samo še glasovati z »da« ali »ne«, bi bil načrt takoj sprejet. Sedaj pa ne gre več za to, temveč se mora določiti, koliko to stane in odkod vzeti kritje. V tem pogledu so nastale velikanske težave. Skupščina ne dela, o rednem budžetu se ne razpravlja. V »dvanajstini« za januar, pravijo, je treba za projektirani večji izdatek dobiti kritje s črtanjem drugih postavk v skupni enaki višini. Kako bo to vprašanje rešeno, se danes ne da reči. Ker pa so vsi merodajni faktorji podučeni o tem, da se to pokritje najti mora, ker lahko nastanejo sicer posledice, ki bi hile v kvar naši državi, trdno upam, da bo izgotovljeni načrt postal zakon s 1. januarjem, dasi seveda danes tega kot absolutno gotovost se ne morem izreči.

Iz načrta samega navajam samo najvažnejše točke in samo one postavke, ki zadenejo nas v Sloveniji.

Kraji Slovenije so stali v najnižjih razredih. Dvomim, da bi se za sedaj dala doseči kaka premaknitev v višji razred!

Skuparinske dnevnice uradnikov so:

Skuparinski razred

Letna plača	IV	V
do 2999	22	20
od 3000—4999	24	22
od 5000—7499	26	24
od 7500—8999	29	27
od 9000	32	30

Poduradniki dobijo dnevnicu po 16 din. sluge dobivajo dnevnicu po 14 din.

Uradniški vpokojenci

s penzijo do 2999 K dnevnicu po 13 din. s penzijo od 3000 K dnevnicu po 17 din. s penzijo do 2999 D dnevnicu po 10 din. s penzijo od 3000 D dnevnicu po 11 din.

slabša pri tvojih besedah. Sama nemirnost in otroška radovednost, ki ti je še najbolj hvaležna, če jo s šaljivo besedo pripraviš v smeh. — Nj v teh srečnih, mladih dušah, da bi začeli netiti strankarsko strast, ki tako rada in tako lahko zvoči na kriva pota in v nesrečo! Tem našim srcem da bi ubili Boga, onega dobrega, pravičnega, ki pošilja kazen za vse hudo in plačilo za vse dobro? Ah, ne, saj jih le blagrujemo za vse to in čim dalje ostanejo otroci, tem ljubši so nam, tem svetelje je naše delo!

Saj vsi vedo, da je tako, kot ljudje in kot starši; le kot strankarjem jim hodimo s svojim vzgojnim delom navskriž.

Naporno je učiteljsko delo. Veliko, veliko idealov si mora vzeti v ta stan človek s seboj, da podpira z njimi sam sebe pri svojem delu, dokler niso izčrpane vse njegove moči. Toda naši strogi sodniki so — res se glasi skoro neverjetno — še bogatejši idealov nego mi! Oni hočejo, da je tudi delavec in ne samo delo po njihovem okusu!

Kam drvite vsi vi, ki razbirate pomembnih črk iz našega zasebnega mišljenja? Česa hočete od nas? Da vam vzgojimo trezne in poštene ljudi ali da vam podnetimo mlada srca s sovraštvom do vsega in vseh, s katerimi se ne strinjate? Ali hočete učiteljev ali političnih

Ostali penzioneri

s kronsko penzijo dnevnicu po 9 din. z dinarsko penzijo dnevnicu po 8 din.

Uslužbenec, ki je na bolniškem dopustu, dobiva skozi eno leto iste dnevnicke kakor v aktivnosti, po preteku enega leta dobiva penzionerske dnevnicke.

Vpokojeenci, ki so bili vpokojeni po polni službeni dobi, dobivajo iste dnevnicke kakor njih aktivni tovariši.

Vpokojenec, ki je zaposlen v državni službi, dobiva iste prejemke, kakor če bi bil reaktiviran.

Donesek k učiteljskemu socijalnemu vprašanju.

(Referat na zbor. ljub. uč. dr.)

Učiteljska organizacija je izvedla v stanovskem oziru mnog korak in dosegla mnogo uspehov; zdi se nam pa, da bi bil čas, da stori organizacija tudi neobhodno potrebne korake za zboljšanje nekaterih socijalnih vprašanj učiteljstva sploh. V mislih imam tri točke, ki naj bodo predmet današnjega zborovanja. Te tri točke so: 1. Zdravstveni odnošaji učiteljstva. 2. Pogrebno vprašanje. 3. Zdravljenje učiteljstva v državnih zdravstvenih institutih.

1. Imamo plače, za katere so nas nedavno zavidali državni uradniki; toda kako visoko segajo v dobrobit in brezskrbnost učiteljstva, nam je vsem jasno. Pri tej draginji, nizki valuti ter splošni brezskrbnosti ne moremo pričakovati v kratki dobi ničesar boljšega. Naša plača nam ne zadostuje niti za prehrano, kaj še li za obleko; gorje pa onemu, ki ga zaloti danes bolezen.

V mestih, kjer je zdravnik pri rokah, bodi, tu ti zdravnik iz usmiljenja še kaj pomaga; toda gorje onim, ki so po cele ure oddaljeni od zdravnika. Tem velja: Petri, leži, morebiti zmaga narava, če ne. Bog s teboj! — Tovarištvo, mukopolni so taki občutki in kriče po odpočitju. Premišljal sem zadevo, in prišel do zaključka, da se mora v oglede temu nekaj ukreniti.

Delavcev? Delo prvih je pošteno, pota drugih so dostikrat zahrbtna in mračna. Ako hočete in želite zdravja in moči domovini, zadovoljite se z dobrimi učitelji! Če hočete njeno bedo in propast, zahtevajte hujskačev!

Niso izgovorjene te besede v obrambo proti nezadovoljnim nasprotnikom, temveč nam samim v direktivo! Da nas ne bodo ona podla očitanja o našem večnem hlapčevstvu, politični hujskariji in brezverski vzgoji razburjala in nas zvodila in zapletla v boj z brezvestnimi izzivalci. Ta boj bi nas bil nevreden! Šola je za nas svetelje, v katero vzamemo s seboj sliko trpečega človeštva in svobodne domovine, da vzbudimo v mladini usmiljenje do prvega, a ljubezen do obeh. — Onim, ki se zaletavajo s svojimi očitki v šolo, pa ni mar ne za deco, ne za Boga in ne za domovino. V mislih imajo le lastno dobičkarstvo in komandantstvo.

Vsi, ki tako razumemo in opravljamo svoje delo sedaj, kakor nekda, gremo mirno in samozavestno dalje in imamo edino željo, da bi bile tudi drugim naše pravice tako svete, kakor so svete nam pravice drugih.

Jenko.

Delavci imajo svoje bolniške blagajne, rudarji svoje bratske skladišče, ali ne bi bilo mogoče tudi učitelstvu kaj podobnega ustanoviti. Skoraj 20.000 nas je, v kratkem se bo število še zvišalo. Samo 2 dinarja na mesec od vsakega, pomenilo bi to znesek 40.000 Din. t. j. 160.000 kron, ali letno 1.920.000 kron. S to vsoto bi se z lahkoto pomagalo zares bolnemu učitelstvu.

Vprašanje je le, kako in kedar se to izvede. Mnenja sem, da bi se zavzela za stvar centrala UJU. Ta naj bi izposlovala pri ministrstvu, da se pobirajo mesečni prispevki pri izplačilu plač, kakor invalidi ali kak drug davek. Obveza bi veljala za vse učitelstvo.

2. Drugo, nič manj važno socialno vprašanje je, ustanovitev pogrebne družbe.

Smrt v družini je po mojem mnenju najhujši udarec. Ob takih prilikah je vse zbežano in gorje oni družini, ki nima v katastrofalnem času pri rokah denarnih sredstev. Za enake slučaje ima mnogo stanov pogrebna društva. Ali naj ostane učitelstvo, katerega drugi stanov radi dobre organizacije zavidajo, brez te socialne oskrbe? — Imamo sicer Samopomoč, toda ta ni obvezna za vse učitelstvo. Po sedanjem ustroju ne odgovarja bogzna kakšni izdatni socialni pomoči. (Manjka le zavednosti učitelstva in bilo bi! Uredn.). Višina vpisnine, letnina ter vplačila za posamezne smrtne slučaje niso v nikakem razmerju z malenkostno svoto, ki jo dobe preostali za pogrebne stroške. Svota, ki jo nudi danes v slučaju smrti »Samopomoč« je skoraj brezpomembna. (Se je tudi dvignila časa primerno, glej Učit. Tov. pret. mes. Uredn.). Po mojih mislih bi se premoženje »Samopomoči« izročilo ob ustanovitvi obveznega društva kot rezervni fond, temu društvu.*

3. Tretja zadeva je zdravljenje učitelstva in svojcev po javnih bolnicah. Nanesejo slučaj, da je zdravljenje na domu nemogoče, treba se je zateči v bolnico. Stroški bolnice so pri sedanjih plačah nezmagljivi, zlasti pa še za one, ki imajo družino. Za slučaj bolezni ne more nihče devati denarja na stran. Izposlovati bo treba, da bo imelo učitelstvo in njegovi svojci v vseh javnih bolnicah ter kopalniških brezplačno oskrbo. Iz podane se dovolim staviti sledeče resolucije: Poverjeništvu UJU za Slovenijo naj vzame v pretres oziroma v študij sledeče:

1. Osnuje naj se za celo kraljevino učiteljska bolniška blagajna. Iz te blagajne se plačujejo stroški zdravnika in zdravil za vse učitelstvo in njega svoje (otroke). Prispevki bolniške blagajne se plačujejo mesečno v obliki davka.

2. Osnuje naj se za Slovenijo učiteljsko pogrebno društvo. V to društvo je obvezano vstopiti vse učitelstvo Slovenije. Iz društvene blagajne se plačujejo pogrebni stroški umrlih članov ter svojcev. Kjer obstoje pogrebni zavodi, naj stopi društvo z njimi v pogodbo, kjer teh ni, se plačajo iz blagajne proračunene pogrebne takse. »Samopomoč« se razpusti, premoženje njeno pa se da pogrebniemu društvu kot rezervni sklad.

3. Poverjeništvu UJU za Slovenijo se naroči, da stoji takoj v stik s centralo UJU, da stori ta na kompetentnem mestu vse potrebne korake, da se dovolj učitelstvu in njega svojcem brezplačno zdravljenje v vseh javnih bolnicah in zdravniških kopalniških.

Fran Skuli.

* Pravkar so se pravila »Učiteljske Samopomoči« razširila na vso državo. To društvo ima namen zavarovanja za slučaj smrti. — Opozarjamo, da je posmrtna četrt po novem načrtu šol. zakona znižana na enomesečne prejemke. — Uredn.

* Smisla ni za socialno pomoč tovarišu, pomanjkanje socialnega čuta. Kadar je kdo sam prizadet, se še spomni, da bi kaj vzel od družeta. Ne pri vseh, a žal pri mnogih, mnogih je tako! Z negacijo in uničenjem obstoječega ne pomagamo dobri stvari in to nikakor ni pozitivno delo. Uredn.

Iz Jugoslavije.

— Iz seje ožjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. Dne 17. t. m. se je vršila seja ožjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. Na dnevnem redu je bil med drugimi zadevami tudi Franchet-Nett's samostojni in Unusov dedni predlog, ki sta ju stavila na zadnji seji višjega šolskega sveta, da se ukinejo vse skupne šolske maše ob nedeljah in delavnikih v Sloveniji, kar ni normiranih v odredbah šolskih oblasti. Predlog je višji šolski svet na zadnji seji sprejel z veliko večino. Kakor je pa ožji sosvet izvedel iz zanesljivega vira, je višji šolski svet

poslal predlog ministrstvu v odločitev. Po mnenju ožjega sosveta je bil sklep višjega šolskega sveta v tej zadevi pravomočen in veljaven in ne potrebuje nikakega odobrenja višje šolske oblasti, ker skupne šolske maše ob nedeljah in delavnikih ne spadajo k obligatnim verskim vajam. Prejšnji deželni šolski svet jih je uvedel pred nekaterimi leti, naslednik njegov, sedanjí višji šolski svet jih sme sam ukiniti. Zato je ožji sosvet sklenil delati na to, da stopi čimprej v veljavo tozadevni sklep višjega šolskega sveta in se izvede v predlagateljev smislu.

— V današnji številki smo posvetili malo več pozornosti Ciril Metodovi Družbi, ker je nujno potrebno, da ne pustimo v pomanjkanju sredstev uporabiti to našo institucijo. Opozarjamo na uvodnik, notico o blagu, ki se prodaja v prid Družbi in o koledarju CMD, ki je pravkar izšel.

— Učitelstvu zasedenega ozemlja (Dopis.) Zopet je padla beseda vrnitve v ozemlje Julijske Benečije. Klub učitelstva tega ozemlja — žvotariš ali te ni več! Potreben si nam v dneh, ko namigujejo na neke ugodnosti in osebne koristi. Gani se in daj nam geslo: Učitelstvu tega ozemlja, ki danes tava po Sloveniji, svetujemo, vložiti brez izjeme takoj prošnje za vrnitev — a višji šolski svet poskrbi s pomočjo vlade, da ne bodo poskušali vrnitve ostali samo na papirju odloka št. 16.315, kakor vse do zdaj izdane okrožnice in namigovanja v listih.

— Bloki za učiteljski konvikt, za 100 lističev à 1 Din., darovalo učitelstvo osnovne šole pri Sv. Marku niže Ptujja 100 Din. (400 K). — Posnemanja vredno! Če bo vsaka šola sledila oni pri Sv. Marku, bo delo Jeseniškega učit. zbora doseglo kmalu svoj uspeh in smoter!

— Himen. Poročil se je dne 21. nov. t. l. tovariš Josip Lešnik v Sv. Martinu na Pohorju z gđ. Linko Žigart-ovo. Obilo sreče!

— Učitelstvo osnovne šole rednice na Humu tik Ormoža je darovalo namesto venca na grob vrli, narodni, nepozabni tovarišici Mariji Presker-jevi iz Ormoža 150 K za »Rusko deco«. (Vau-potič Franja 50 K, Porekar oče 50 K in hčerka 50 K).

— Zdravilo zoper »Nevarna leta«. »V boj za srečno in veselo krščansko življenje« je naslov knjigi, ki jo je izdala Mohorska družba. Delo pisatelja gotovo ne bo brez uspeha, ker je dosti mikavni nasvetov glede zakonskega in družinskega življenja! Nihče ne bi pregovarjal o tem, če bi to čitalo odraslo ljudstvo, a žal pa, da poželjivo sega po knjigi šolska mladina z največjo pozornostjo, kar dokazuje sledeči slučaj. V 5. razredu neke osnovne šole je imela učenka med odmorom v roki to knjigo. Razredna učiteljica je to opazila ter brošuro konfiscirala. Učenka je bila v zadregi ter ni mogla odgovoriti nadaljnemu vprašanju, da bi pojasnila kaj zanimivega je čitala. Hitela je pripovedovati, da je knjiga last zraven nje sedeče součenke, katero je kazala drugim učencem. Čes kako je lepo in jih opozarjala na mikavno vsebino na strani 89 — osemdesetdevet. — Brez komentarja! Sad škofa Bonaventure je padel na rodovitna tla pohujšane doline šentflorjanske. — Kaj poreko temu oni časopisi, ki so imeli toliko pisarjen'a in prerokanja napram »Dvonožcu«, katerega vsebina je primerna mladini, medtem ko je knjiga z vsebino »Nevarnih let« naravnost pohujšljiva za otroke. Starši pozor ter brošuro v kraj, kamor spada!

— Blago, ki se prodaja v prid Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, imajo v zalogi naslednje tvrdke: Kolinska tovarna za kavne primesi v Ljubljani v korist Družbi sv. C. in M. Fr. Kollmann v Ljubljani; Cilindre za svetilke v korist Družbi sv. C. in M. Fran Kovač in Ignacij Novak v Ljubljani; Prva slov. zaloga čaja in ruma na debelo v Ljubljani v korist Družbi sv. C. in M. Ivan Perdan v Ljubljani; Vžigalice Družbe sv. C. in M. z geslom: Mal prinesi dar domu na altar. Makso Zalokar v Ljubljani; Krakovski nasip: Drože v korist Družbi sv. C. in M. Pravkar naštetu blago priporočamo najtopleje vsem, ki jim je mar prospeh Družbe sv. C. in M. Kupuite in priporočajte znancem C. M. vžigalice in drugo družbeno blago! Na razpolago so: družbene razglednice (Slovenska mati, Dekličice noričice in Fantje gredoči na nabor), narodni kolki (Narod sebi! Kotnikov, Marije Vilharjeve, Ptuj in dekle s cvetkami) komad po 10 vin., računski listki komad po 20 vin. Družbene prijatelje opozarjamo, da izide v kratkem nov družbeni kolek in dve razglednici po slikah umetnika Gasparija. Prosimo starih znank in slov. mladinskih knjiž; oboje sprejema družbeno pisarna, kjer se dobivajo in naročajo razglednice, kolki in računski listki pod naslovom: Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Narodni dom.

— Čitaocima »M. T. Posrednika«. Naredni broj »Medjunarodnog Trgovinskog Posrednika« izaci će 1. januara 1922. god. na 64 stranice sa kalendarskim delom i štampaće se u 20.000 primeraka. Godišnja je pretplata 50 dinara. Cene oglasima u ovome broju su ove: cela stranica 400, pola stranice 250, četvrtina stranice 150 i osmina stranice 80 dinara. Oglase za ovaj broj, kao i pretplatu za 1922. godinu treba poslati najdalje do 25. decembra tek. god. »Administraciji Medjunarodnog Trgovinskog Posrednika«, Beograd.

— Sv. Anton nad Rajhenburgom. Dne 5. 12. popoldne je sv. Miklavž obiskal tukajšnje šolsko mladino. V sprejstvu dveh angelov, mefista in parkliev je otroke iznenadil baš pri veronauku. Po običajnem pozdravnem govoru nebeškega poslanca, kakor tudi gosp. kateheta, sta angela razdelila med otroke potice, mlečni kruh, jabolka, razno suho ovočje in denar. Obdarjeni so bili vsi, nekateri celo no večkrat, ker je daril preostajalo. Da je ta prireditev v gorskem kraju tako krasno uspela, gre zasluga nadučiteljevi gospej. šolskemu ogledi in načelniku krajnega šolskega sveta, ki so med ljudstvom z veliko vnemo nabirali darila za naše male. — Vsem navzočim, tudi odraslim ostane ta dan v trajnem spominu. Iskrena hvala blagim dobrotnikom!

— Poziv! Na razširjenih osnovnih šolah v Šoštanju in Velenju se takoj začasno zasede po eno učno mesto za učitelja ali učiteljice. Reflektanti(nje) naj vložijo tozadevne prošnje na okrajni šolski svet šoštanjski v Slovenjgradu.

— Gorenji Logatec. (Dopis.) Šolska mladina v Gorenjem Logatcu je proslavljala rojstni dan Nj. Veliki kralja Aleksandra v predvečer s prireditvijo slavnostne predstave. V slavnostnem govoru je učenka pred, z zelenjem in narodnimi zastavami okrašeno podobo kralja Aleksandra, opisala njegovo življenje ter mu je k sklepu vsa šolska mladina prisegla neomajano ljubezen in zvestobo. Govor se je končal z navdušenimi vzkliki: Slava kralju Aleksandru. Za tem je mladina nela radostnim srcem narodne himne in pesem »Slovenec, Srb, Hrvat«. V deklamaciji »Jugoslavija« je učenec izražal čutila ljubezni in spoštovanja do domovine in ponos, da se zamoremo imenovati Jugoslavlani. Prav mično igro »Šivilja Klara« so mali diletantje izborno predstavljali. Zlasti so ugajali poredni škrti, lepo opravljene vile in šivilja Klara. Predstavo je posetilo vse tukajšnje uradništvo in obilica domačinov, tako da je prostora primanjkovalo. Vsi so se po končani predstavi razšli z zadovoljstvom, videč, kako se mladina v resnici v narodnem duhu, v ljubezni do domovine in nje prevzvišenega vladarja vzgaja. Pri-pominamo, da si je šola že nabavila svoj gledališki oder, katerega s prireditvijo iger čedalje bolj popolnjuje.

— Vabilo na odborovo selo Slovenske Šolske Matice, ki bo dne 28. decembra ob 3. uri popoldne v voditeljevi pisarni na I. mestni deški osnovni šoli v Komenskega ulici.

FINA RISALNA ORODJA
ZA INŽENERJE IN RISARJE PO K 600
IN 550. ZA UČENCE PO K 250 IN 180
IMA V ZALOGI UČITELJSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Pristopite k »Jugoslovanski Matici!«

Vestnik meščanskih šol.

—c Spomenica učitelstva meščanskih šol v kraljevini SHS. Ministarstvo prosvete, Beograd. Kad je anketna komisija u septembru o. g. radila na zakonskom projektu za gradjanske škole, napisani su članovi u dva put pokušavali, da se prikažu Gospodinu Ministru Prosvete i tom prilikom da ga zamole za naklonost prema gradjanskim školama, a specijalno, da mu zahvale, što ih je imenovao u anketnu komisiju; nameravali su ujedno, da uznesu težnje svoga materijalnog položaja, koji je od svih prosvetnih radnika možda najbedniji. No, kako tada nisu mogli avdijencije dobiti, to su sad slobodni zahvalu izreći na dosadašnjoj naklonosti, a zamoliti je i nadalje. Gradjanske škole nisu zakonom smeštene na pravo mesto. Smeštene su u odelenje Ministarstva Prosvete za Osnovnu Nastavu, pa je nastavnici gradjanskih škola odredjena i plata nastavnika osnovnih škola, no samo privremeno, dok im se položaj tačnije ne odredi. Razumemo dakle, što im nije priznata i upućena sva prinaldežnost nastavnika osnovnih škola i zašto nisu dobili stanarine ni ogrevarine. Ali ova privremena nije zauzela uzak krug vremena,

kako to privremenosti dolikuje, nego je postala suviše duga, potencirana slabom naplaćenošću ispod naplate učitelja osnovne škole i neutrživom današnjom skupnoćom. Van svake je sumnje, da nastavnici gradjanskih škola neobično osećaju, da su potisnuti. Opravdano je, da im se ovakovi osećaji, ako ne sasvim otklone, ono barem ublaže. Zasad se ne zna, kad će se činovničko pitanje i u njemu naplata činovnika zakonom rešiti, pa zar bi pravo bilo, da nastavnici gradjanskih škola sve donde u privremenosti imaju naplatu istog plate i prinaldežnosti nastavnika osnovnih škola. Nastavnici gradjanskih škola ne moće i ne traže ništa neopravdano i ništa mnogo. Moće, da im se prema kvalifikaciji odmeri dodatak, koji bi u današnjim veoma težkim prilikama po život ponižen im položaj popravio, a nastavnici učio snage, da uzdrže do konačnog zakonskog uredjenja beriva. Molimo Ministarstvo Prosvete, da uredbu o dodacima za nastavnike srednjih škola protegne i na nastavnike gradjanskih škola. A nekvalifikovani nastavnici ovih škola, pošto nemaju ni stanarine ni ogrevarine, da dobiju 50% od one svote, koju dobivaju kvalifikovani. Molimo, da se odredjenje dodataka uputi kao hitan predlog Zakonodavnom Odboru Narodne Skupštine, za koji smo uvereni, da nas ne može ostaviti izvan zakona. Verno služeci istaknutoj svrsi, na kojoj naše škole rade, i verno odani prosvetnom napredovanju državljana Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca kao i prosvetivanju širih slojeva narodnih, živimo u veri i nadi, da nećemo ni mi ostati zapostavljeni, nego da će nam se skromne i opravdane želje moći uskoro ostvariti, tim pre, što povišica naplate nastavnickog kadra gradjanskih škola ne preteže nikako osetljivo na bidžetskoj bilanci. S odlučnim štovanjem odani: Josip Kovačević, direktor kr. trgov. škole, predsednik Udruženja uč. gradj. škola za Hrvatsku i Slavoniju, Ferdo M. Vrbanić, direktor gradj. škole u Travniku, Dragutin Humek, direktor gradj. škole, predsednik Udruženja učit. gradj. škola u Sloveniji, Mita Gjorgjević, direktor žen. gradj. škole, predsednik Udruženja nastav. gradj. škola u Vojvodini, Samuilo Puhiera, srezki škol. nadzornik, potpredsednik Udruženja učit. gradj. škola za Dalmaciju.

IOSIP BRINAR:

Učni načrt zgodovine

(Dalie)

NOVI VEK.

A) Jugoslavlani pod tujo oblastjo.

(Od početka 16. do konca 18. stoletja.)

I. Doba verskih prevratov: 1. Kmetški upori, 2. Reformacija, 3. Lutrovstvo na Slovenskem in Hrvatskem.

II. Doba turških vojen: 1. Slovenci v bojih s Turki. (Kacijanar, Turjaški, bitka pri Sisku). 2. Vojna sultana Sulejmana. 3. Nikola Zrinjski v Sigetu. 4. Srbi na Ogrskem in Hrvatskem. (Preseljavanje, gonovitev despotovine). 5. Srbi pod turško oblastjo. (Turška uprava, verske razmere, hajduki). 6. Črna gora. (Doba do vladike Danila, iztrebljenje poturic, uprava). 8. Propadanje turške sile. (Bitka pri Št. Gotardu, drugo obleganje Dunaja, Avstriji in Srbi v skupni borbi s Turki, Voćina krajina). 9. Zarota Zrinjskih in Frankopanov. 10. Kruci.

III. Borbe za prestole in ozemlja: 1. Habsburžani, 2. Ludovik XIV., kralj francoski, 3. Peter Veliki, 4. Propast Poljske.

IV. Napoleonova doba: 1. Francoska revolucija, 2. Napoleon Bonaparte. (Pričetek Napoleonove slave, Napoleonove vojne, Napoleon I. na vrhuncu svoje moči, Napoleonov padec). 3. »Ilirija oživljena«.

B) Probujanje in osvobojenje Jugoslovancev.

(Od početka 19. stoletja do svetovne vojne).

I. Nova samostojna Srbija: 1. Prvi srbski ustanek in Karadjordje Petrović, 2. Bukareški mir in propast Srbije 1. 1813, 3. Drugi srbski ustanek in Miloš Obrenović, 4. Knez Aleksander Karadjordjević, 5. Povratek Obrenovićev na prestol, 6. Knez in kralj Milan, 7. Kralj Aleksander Obrenović, 8. Kralj Peter I. Osvoboditelj (Balkanska vojna).

II. Črna gora.

III. Jugoslavlani pod Avstro-Ogrsko (1814.—1914.): 1. Začetki narodnega preporoda, 2. Revolucija 1. 1848, 3. Absolutistična doba, 4. Doba ustavnih bojev.

IV. Tuje države v najnovejši dobi. (Rumunska, Grška, Ruska, Francoska, Amerika).

C) Kultura v novejši dobi.

I. Prosveta v Jugoslavlanih: 1. Kiparstvo in slikarstvo, 2. Glasba, 3. Narodna književnost.

Delavci imajo svoje bolniške blagajne, rudarji svoje bratske skladnice, ali ne bi bilo mogoče tudi učitelstvu kaj podobnega ustanoviti. Skoraj 20.000 nas je, v kratkem se bo število še zvišalo. Samo 2 dinarja na mesec od vsakega, pomenilo bi to znesek 40.000 Din. t. j. 160.000 kron, ali letno 1.920.000 kron. S to vsoto bi se z lahkoto pomagalo zares bolnemu učitelstvu.

Vprašanje je le, kako in kedar se to izvede. Mnenja sem, da bi se zavzela za stvar centrala UJU. Ta naj bi izposlovala pri ministrstvu, da se pobirajo mesečni prispevki pri izplačilu plač, kakor invalidi ali kak drug davek. Obveza bi veljala za vse učitelstvo.

2. Drugo, nič manj važno socialno vprašanje je, ustanovitev pogrebnega društva.*

Smrt v družini je po mojem mnenju najhujši udarec. Ob takih prilikah je vse zbežano in gorje oni družini, ki nima v katastrofalnem času pri rokah denarnih sredstev. Za enake slučaje ima mnogo stanov pogrebna društva. Ali naj ostane učitelstvo, katerega drugi stanov radi dobre organizacije zavidajo, brez te socialne oskrbe? — Imamo sicer Samopomoč, toda ta ni obvezna za vse učitelstvo. Po sedanjem ustroju ne odgovarja bogzna kakšni izdatni socialni pomoči. (Manjka le zavednosti učitelstva in bilo bi! Uredn.). Višina vpisnine, letnina ter vplačila za posamezne smrtne slučaje niso v nikakem razmerju z malenkostno svoto, ki jo dobe preostali za pogrebne stroške. Svota, ki jo nudi danes v slučaju smrti »Samopomoč« je skoraj brezpomembna. (Se je tudi dvignila časa primerno, glej Učit. Tov. pret. mes. Uredn.). Po mojih mislih bi se premoženje »Samopomoči« izročilo ob ustanovitvi obveznega društva kot rezervni fond, temu društvu.*

3. Tretja zadeva je zdravljenje učitelstva in svojcev po javnih bolnicah. Nanesejo slučaj, da je zdravljenje na domu nemogoče, treba se je zateči v bolnico. Stroški bolnice so pri sedanjih plačah nezmagljivi, zlasti pa še za one, ki imajo družino. Za slučaj bolezni ne more nihče devati denarja na stran. Izposlovati bo treba, da bo imelo učitelstvo in njegovi svojci v vseh javnih bolnicah ter kopališčih brezplačno oskrbo. Iz podane si dovolim staviti sledeče resolucije: Poverjeništvu UJU za Slovenijo naj vzame v pretres oziroma v študij sledeče:

1. Osnuje naj se za celo kraljevino učiteljska bolniška blagajna. Iz te blagajne se plačujejo stroški zdravnika in zdravil za vse učitelstvo in njega svoje (otroke). Prispevki bolniške blagajne se plačujejo mesečno v obliki davka.

2. Osnuje naj se za Slovenijo učiteljsko pogrebno društvo. V to društvo je obvezano vstopiti vse učitelstvo Slovenije. Iz društvene blagajne se plačujejo pogrebni stroški umrlih članov ter svojcev. Kjer obstoje pogrebni zavodi, naj stopi društvo z njimi v pogodbo, kjer teh ni, se plačajo iz blagajne proračunene pogrebne takse. »Samopomoč« se razpusti, premoženje njeno pa se da pogrebniemu društvu kot rezervni sklad.

3. Poverjeništvu UJU za Slovenijo se naroči, da stoji takoj v stik s centralo UJU, da stori ta na kompetentnem mestu vse potrebne korake, da se dovolj učitelstvu in njega svojcem brezplačno zdravljenje v vseh javnih bolnicah in zdravniških kopališčih.

Fran Skull.

* Pravkar so se pravila »Učiteljske Samopomoči« razširila na vso državo. To društvo ima namen zavarovanja za slučaj smrti. — Opozarjamo, da je posmrtna četrt po novem načrtu šol. zakona znižana na enomesečne prejemke. — Uredn.

* Smisla ni za socialno pomoč tovarišu, pomanjkanje socialnega čuta. Kadar je kdo sam prizadet, se še spomni, da bi kaj vzel od društva. Ne pri vseh, a žal pri mnogih, mnogih je tako! Z negacijo in uničenjem obstoječega ne pomagamo dobri stvari in to nikakor ni pozitivno delo. Uredn.

Iz Jugoslavije.

— Iz seje ožjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. Dne 17. t. m. se je vršila seja ožjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana. Na dnevnem redu je bil med drugimi zadevami tudi Franchet, v samostojni in Unusov zadetni predlog, ki sta ju stavila na zadnji seji višjega šolskega sveta, da se ukinejo vse skupne šolske maše ob nedeljah in delavnikih v Sloveniji, kar ni normiranih v odredbah šolskih oblasti. Predlog je višji šolski svet na zadnji seji sprejel z veliko večino. Kakor je pa ožji sosvet izvedel iz zanesljivega vira, je višji šolski svet

poslal predlog ministrstvu v odločitev. Po mnenju ožjega sosveta je bil sklep višjega šolskega sveta v tej zadevi pravomočen in veljaven in ne potrebuje nikakega odobrenja višje šolske oblasti, ker skupne šolske maše ob nedeljah in delavnikih ne spadajo k obligatnim verskim vajam. Prejšnji deželni šolski svet jih je uvedel pred nekaterimi leti, naslednik njegov, sedanjí višji šolski svet jih sme sam ukiniti. Zato je ožji sosvet sklenil delati na to, da stopi čimprej v veljavo tozadevni sklep višjega šolskega sveta in se izvede v predlagateljev smislu.

— V današnji številki smo posvetili malo več pozornosti Ciril Metodovi Družbi, ker je nujno potrebno, da ne pustimo v pomanjkanju sredstev uporabiti to našo institucijo. Opozarjamo na uvodnik, notico o blagu, ki se prodaja v prid Družbi in o koledariju CMD, ki je pravkar izšel.

— Učitelstvu zasedenega ozemlja (Dopis.) Zopet je padla beseda vrnitve v ozemlje Julijske Benečije. Klub učitelstva tega ozemlja — životariš ali te ni več! Potreben si nam v dneh, ko namigujejo na neke ugodnosti in osebne koristi. Gani se in daj nam geslo: Učitelstvu tega ozemlja, ki danes tava po Sloveniji, svetujemo, vloží brez izjeme takoj prošnje za vrnitev — a višji šolski svet poskrbi s pomočjo vlade, da ne bodo poskušali vrnitve ostali samo na papirju odloka št. 16.315, kakor vse do zdaj izdane okrožnice in namigovanja v listih.

— Bloki za učiteljski konvikt, za 100 lističev à 1 Din., darovalo učitelstvo osnovne šole pri Sv. Marku niže Ptujia 100 Din. (400 K). — Posnemanja vredno! Če bo vsaka šola sledila oni pri Sv. Marku, bo delo Jeseniškega učit. zbora doseglo kmalu svoj uspeh in smoter!

— Himen. Poročil se je dne 21. nov. t. l. tovariš Josip Lešnik v Sv. Martinu na Pohorju z gđc. Linko Žigart-ovo. Obilo sreče!

— Učitelstvo osnovne šole rednice na Humu tik Ormoža je darovalo namesto venca na grob vrli, narodni, nepozabni tovarišici Mariji Presker-jevi iz Ormoža 150 K za »Rusko deco«. (Vau-potič Franja 50 K, Porekar oče 50 K in hčerka 50 K).

— Zdravilo zoper »Nevarna leta«. »V boj za srečno in veselo krščansko življenje« je naslov knjigi, ki jo je izdala Mohorska družba. Delo pisatelja gotovo ne bo brez uspeha, ker je dosti mikavni nasvetov glede zakonskega in družinskega življenja! Nihče ne bi pregovarjal o tem, če bi to čitalo odraslo ljudstvo, a žal pa, da poželjivo sega po knjigi šolska mladina z največjo pozornostjo, kar dokazuje sledeči slučaj. V 5. razredu neke osnovne šole je imela učenka med odmorom v roki to knjigo. Razredna učiteljica je to opazila ter brošuro konfiscirala. Učenka je bila v zadregi ter ni mogla odgovoriti nadaljnemu vprašanju, da bi pojasnila kaj zanimivega je čitala. Hitela je pripovedovati, da je knjiga last zraven nje sedeče součenke, katero je kazala drugim učencem. Češ kako je lepo in jih opozarjala na mikavno vsebino na strani 89 — osemdesetdevet. — Brez komentarja! Sad škofa Bonaventure je padel na rodovitna tla pohujšane doline šentflorjanske. — Kaj poreko temu oni časopisi, ki so imeli toliko pisarjen'a in prerokanja napram »Dvonožcu«, katerega vsebina je primerna mladini, medtem ko je knjiga z vsebino »Nevarnih let« naravnost pohujšljiva za otroke. Starši pozor ter brošuro v kraj, kamor spada!

— Blago, ki se prodaja v prid Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, imajo v zalogi naslednje tvrdke: Kolinska tovarna za kavne primesi v Ljubljani v korist Družbi sv. C. in M. Fr. Kollmann v Ljubljani; Cilindre za svetilke v korist Družbi sv. C. in M. Fran Kovač in Ignacij Novak v Ljubljani; Prva slov. zaloga čaja in ruma na debelo v Ljubljani v korist Družbi sv. C. in M. Ivan Perdan v Ljubljani; Vžigalice Družbe sv. C. in M. z geslom: Mal prinesi dar domu na altar. Makso Zalokar v Ljubljani; Krakovski nasip: Drože v korist Družbi sv. C. in M. Pravkar naštetu blago priporočamo najtopleje vsem, ki jim je mar prospeh Družbe sv. C. in M. Kupuite in priporočajte znancem C. M. vžigalice in drugo družbeno blago! Na razpolago so: družbene razglednice (Slovenska mati, Dekličice noričice in Fantje gredoči na nabor), narodni kolki (Narod sebi! Kotnikov, Marije Vilharjeve, Ptuj in dekle s cvetkami) komad po 10 vin., računski listki komad po 20 vin. Družbene prijatelje opozarjamo, da izide v kratkem nov družbeni kolek in dve razglednici po slikah umetnika Gasparija. Prosimo starih znank in slov. mladinskih knjiž; oboje sprejema družbeno pisarna, kjer se dobivajo in naročajo razglednice, kolki in računski listki pod naslovom: Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Narodni dom.

— Čitaocima »M. T. Posrednika«. Naredni broj »Medjunarodnog Trgovinskog Posrednika« izaci će 1. januara 1922. god. na 64 stranice sa kalendarskim delom i štampače se u 20.000 primeraka. Godišnja je pretplata 50 dinara. Cene oglasima u ovome broju su ove: cela stranica 400, pola stranice 250, četvrtina stranice 150 i osmina stranice 80 dinara. Oglase za ovaj broj, kao i pretplatu za 1922. godinu treba poslati najdalje do 25. decembra tek. god. »Administraciji Medjunarodnog Trgovinskog Posrednika«, Beograd.

— Sv. Anton nad Rajhenburgom. Dne 5. 12. popoldne je sv. Miklavž obiskal tukajšnje šolsko mladino. V sprejstvu dveh angelov, mefista in parkliev je otroke iznenadil baš pri veronauku. Po običajnem pozdravnem govoru nebeškega poslanca, kakor tudi gosp. kateheta, sta angela razdelila med otroke potice, mlečni kruh, jabolka, razno suho ovočje in denar. Obdarjeni so bili vsi, nekateri celo no večkrat, ker je daril preostajalo. Da je ta prireditev v gorskem kraju tako krasno uspela, gre zasluga nadučiteljevi gospej. šolskemu ogledi in načelniku krajnega šolskega sveta, ki so med ljudstvom z veliko vnemo nabirali darila za naše male. — Vsem navzočim, tudi odraslim ostane ta dan v trajnem spominu. Iskrena hvala blagim dobrotnikom!

— Poziv! Na razširjenih osnovnih šolah v Šoštanju in Velenju se takoj začasno zasede po eno učno mesto za učitelja ali učiteljice. Reflektanti(nje) naj vložijo tozadevne prošnje na okrajni šolski svet šoštanjski v Slovenjgradu.

— Gorenji Logatec. (Dopis.) Šolska mladina v Gorenjem Logatcu je proslavljala rojstni dan Nj. Veliki kralja Aleksandra v predvečer s prireditvijo slavnostne predstave. V slavnostnem govoru je učenka pred, z zelenjem in narodnimi zastavami okrašeno podobo kralja Aleksandra, opisala njegovo življenje ter mu je k sklepu vsa šolska mladina prisegla neomajano ljubezen in zvestobo. Govor se je končal z navdušenimi vzkliki: Slava kralju Aleksandru. Za tem je mladina nela radostnim srcem narodne himne in pesem »Slovenec. Srb. Hrvat«. V deklamaciji »Jugoslavija« je učenec izražal čutila ljubezni in spoštovanja do domovine in ponos, da se zamoremo imenovati Jugoslavlani. Prav mično igro »Šivilja Klara« so mali diletantje izbornu predstavljali. Zlasti so ugajali poredni škrtati, lepo opravljene vile in šivilja Klara. Predstavo je posetilo vse tukajšnje uradništvo in obilica domačinov, tako da je prostora primanjkovalo. Vsi so se po končani predstavi razšli z zadovoljstvom, videč, kako se mladina v resnici v narodnem duhu, v ljubezni do domovine in nje prevzvišenega vladarja vzgaja. Pri-pominamo, da si je šola že nabavila svoj gledališki oder, katerega s prireditvijo iger čedalje bolj popolnjuje.

— Vabilo na odborovo selo Slovenske Šolske Matice, ki bo dne 28. decembra ob 3. uri popoldne v voditeljevi pisarni na I. mestni deški osnovni šoli v Komenskega ulici.

FINA RISALNA ORODJA
ZA INŽENERJE IN RISARJE PO K 600
IN 550. ZA UČENCE PO K 250 IN 180
IMA V ZALOGI UČITELJSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Pristopite k »Jugoslovanski Matici!«

Vestnik meščanskih šol.

— c Spomenica učitelstva meščanskih šol v kraljevini SHS. Ministarstvo prosvete, Beograd. Kad je anketna komisija u septembru o. g. radila na zakonskom projektu za gradjanske škole, napisani su članovi u dva put pokušavali, da se prikažu Gospodinu Ministru Prosvete i tom prilikom da ga zamole za naklonost prema gradjanskim školama, a specijalno, da mu zahvale, što ih je imenovao u anketnu komisiju; nameravali su ujedno, da uznesu težnje svoga materijalnog položaja, koji je od svih prosvetnih radnika možda najbedniji. No, kako tada nisu mogli avdijencije dobiti, to su sad slobodni zahvalu izreći na dosadašnjoj naklonosti, a zamoliti je i nadalje. Gradjanske škole nisu zakonom smeštene na pravo mesto. Smeštene su u odelenje Ministarstva Prosvete za Osnovnu Nastavu, pa je nastavnicima gradjanskih škola odredjena i plata nastavnika osnovnih škola, no samo privremeno, dok im se položaj tačnije ne odredi. Razumemo dakle, što im nije priznata i upućena sva prinađležnost nastavnika osnovnih škola i zašto nisu dobili stanarine ni ogrevarine. Ali ova privremena nije zauzela uzak krug vremena,

kako to privremenosti dolikuje, nego je postala suviše duga, potencirana slabom naplaćenošću ispod naplate učitelja osnovne škole i neutrživom današnjom skupoćom. Van svake je sumnje, da nastavnicima gradjanskih škola neobično osećaju, da su potisnuti. Opravdano je, da im se ovakovi osećaji, ako ne sasvim otklone, ono barem ublaže. Zasad se ne zna, kad će se činovničko pitanje i u njemu naplata činovnika zakonom rešiti, pa zar bi pravo bilo, da nastavnicima gradjanskih škola sve donde u privremenosti imaju naplatu istog plate i prinađležnosti nastavnika osnovnih škola. Nastavnici gradjanskih škola ne moće i ne traže ništa neopravdano i ništa mnogo. Moće, da im se prema kvalifikaciji odmeri dodatak, koji bi u današnjim veoma težkim prilikama po život ponižen im položaj popravio, a nastavnicima ulio snage, da uzdrže do konačnog zakonskog uredjenja beriva. Molimo Ministarstvo Prosvete, da uredbu o dodacima za nastavnike srednjih škola protegne i na nastavnike gradjanskih škola. A nekvalifikovani nastavnici ovih škola, pošto nemaju ni stanarine ni ogrevarine, da dobiju 50% od one svote, koju dobivaju kvalifikovani. Molimo, da se odredjenje dodataka uputi kao hitan predlog Zakonodavnom Odboru Narodne Skupštine, za koji smo uvereni, da nas ne može ostaviti izvan zakona. Verno služeci istaknutoj svrsi, na kojoj naše škole rade, i verno odani prosvetnom napredovanju državljana Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca kao i prosvetivanju širih slojeva narodnih, živimo u veri i nadi, da nećemo ni mi ostati zapostavljeni, nego da će nam se skromne i opravdane želje moći uskoro ostvariti, tim pre, što povišica naplate nastavničkog kadra gradjanskih škola ne preteže nikako osetljivo na bidžetskoj bilanci. S odlučnim štovanjem odani: Josip Kovačević, direktor kr. trgov. škole, predsednik Udruženja uč. gradj. škola za Hrvatsku i Slavoniju, Ferdo M. Vrbanić, direktor gradj. škole u Travniku, Dragutin Humek, direktor gradj. škole, predsednik Udruženja učit. gradj. škola u Sloveniji, Mita Gjorgjević, direktor žen. gradj. škole, predsednik Udruženja nastav. gradj. škola u Vojvodini, Samuilo Puhiera, srezki škol. nadzornik, potpredsednik Udruženja učit. gradj. škola za Dalmaciju.

IOSIP BRINAR:

Učni načrt zgodovine

(Dalie)

NOVI VEK.

A) Jugoslavlani pod tujo oblastjo.

(Od početka 16. do konca 18. stoletja.)

I. Doba verskih prevratov: 1. Kmetški upori, 2. Reformacija, 3. Lutrovstvo na Slovenskem in Hrvatskem.

II. Doba turških vojev: 1. Slovenci v bojih s Turki. (Kacijanar, Turjaški, bitka pri Sisku). 2. Vojna sultana Sulejmana. 3. Nikola Zrinjski v Sigetu. 4. Srbi na Ogrskem in Hrvatskem. (Preseljevanje, gonovitev despotovine). 5. Srbi pod turško oblastjo. (Turška uprava, verske razmere, hajduki). 6. Črna gora. (Doba do vladike Danila, iztrebljenje poturic, uprava). 8. Propadanje turške sile. (Bitka pri Št. Gotardu, drugo obleganje Dunaja, Avstrijci in Srbi v skupni borbi s Turki, Voćina krajina). 9. Zarota Zrinjskih in Frankopanov. 10. Kruci.

III. Borbe za prestole in ozemlja: 1. Habsburžani, 2. Ludovik XIV., kralj francoski, 3. Peter Veliki, 4. Propast Poljske.

IV. Napoleonova doba: 1. Francoska revolucija, 2. Napoleon Bonaparte. (Pričetek Napoleonove slave, Napoleonove vojne, Napoleon I. na vrhuncu svoje moči, Napoleonov padec). 3. »Ilirija oživljena«.

B) Probujanje in osvobojenje Jugoslovancev.

(Od početka 19. stoletja do svetovne vojne.)

I. Nova samostojna Srbija: 1. Prvi srbski ustanek in Karadjordje Petrović, 2. Bukareški mir in propast Srbije 1. 1813, 3. Drugi srbski ustanek in Miloš Obrenović, 4. Knez Aleksander Karadjordjević, 5. Povratek Obrenoviće v na prestol, 6. Knez in kralj Milan, 7. Kralj Aleksander Obrenović, 8. Kralj Peter I. Osvoboditelj (Balkanska vojna).

II. Črna gora.

III. Jugoslavlani pod Avstro-Ogrsko (1814.—1914.): 1. Začetki narodnega preporoda, 2. Revolucija 1. 1848, 3. Absolutistična doba, 4. Doba ustavnih bojev.

IV. Tuje države v najnovejši dobi. (Rumunska, Grška, Ruska, Francoska, Amerika).

C) Kultura v novejši dobi.

I. Prosveta v Jugoslavlanih: 1. Ki-parstvo in slikarstvo, 2. Glasba, 3. Narodna književnost.